

Boris A.
Novak

- I Pomlad je čudež, v čar otroštva pomlajeni čas.
 POMLAD Po dolgi dolgi smrti, — po zaledeneli zimski krsti, —
 po zaprtosti pod mrzlim belim prtom: svetloba se vrača
 v svet! Sneženi mož koprni pod prvimi toplimi prsti . . . 4
- Najprej nestrpno čakanje rojstva novega časa.
 — Začetek novega štetja je blaznost prvega cvetja. —
 Nato boleče prebujanje čutov iz plaščev mraza.
 — Vrtoglava je pot od bele tišine do ptičjega petja. — 8
- Končno dar in rana, da sem. Da si. Da drevo je.
 Da drevo je in nam govori, da smo listje, cvetje, sadje . . .
 Da smo. Jaz, ki si, ti, ki sem, in drevo, ki smo. Ljudje.
 Med bogastvom barv in zvokov začudeni tatje: 12
- Vsako polje je čudež, ki se polni z življenjem žit!
 Vsaka rastlina je čudež, ki raste iz prsti v brst!
 Vsaka bilka je čudež, ki vznika iz nič v zeleno bit!
 Vsak sadež je živ čudež, ki smrten premaga smrt. 16
- Vsa narava je en sam čudež, mati v krču poroda!
 Vsak cvet je čudež, vulkan življenja, lava barv in vonjev!
 (Res, vsak cvet je svetovna prestolnica, krona ploda!)
 Vsak list je čudež, ki skozenj dirja tisoč zelenih konjev! 20

Vsak žarek je čudež, kopje svetega Jurija, ognjena sla!
 Vsak sončni vzhod je čudež, sonce, ki vzhaja kot kvas!
 Čudež so potoki barv . . . reka svetlobe . . . morje neba!
 Čudež je mesečina, nestvarna jasnina nočnih jas. 24

Vsako jabolko je čudež, sočno sonce za tečne ose.
 Ptice na telegrafskih žicah so čudež, žive note.
 Dež je čudež. Dolina je čudež, jutranje jezero rose.
 Vsak trenutek je čudež, kavalir, ki prihaja pote. 28

Ti si čudež, na stežaj odprta vrata telesa.
 Ti si čudež, koža odklenjena iz zimske školjke.
 (O, kako sem tvoj in svoj in znoj v naročju plesa!)
 Ti si čudež, čisti zdaj pod zelenečo starostjo oljke. 32

Čudim se tebi, darovalki pretresljive mehkode.
 Čudim se sebi, nag in nor, prestreljen od sončnega kopja!
 Čudim se pomladi, svetemu Juriju, vitezu Svetlobe!
 Čudim se boleči lepoti sveta, kot pijan od opija: 36

Vsak oblak je čudež, ki bežeč razširi obzorje.
 Vsak sončni zahod je čudež iz magičnega ahata.
 Vse vsemirje je en sam čudež! — Pod indigom večerne zarje
 zapisujem ta čudež na nebo A štiri formata. 40

II Poletje je najvišji polet k nedosežni luči.
 POLETJE Prostor počí kot zrela murva, čas se zbere kvišku.
 Bolj sem odprt kot svoj, od strmenja me bolijo oči:
 svet drhti od silne svetlobe, kot v ljubezenskem višku. 44

Rdeči vosek zarje kaplja na ozarjena čela reči.
 Dan je zavesa v gledališču padajočih zvezd.
 Dan je dar in udarec, brizgajoča daritvena kri.
 Rdeči vosek večera kaplja na čeri, galebe, okna gnezd. 48

Ko se pot poti, je edino zavetje gosti, polmračni gozd.
 Meja med soncem in senco leno zeleno drevo.
 Opoldanski žarki so žerjavica, goreči viseči most.
 (Celo ploha je preveč plaha za to belo, razbeljeno nebo . . .) 52

- Ob somraku sončnih odbleskov ulice polne zvokov:
kitare oblečene v les in gola devica glasbe!
Ženske, in ladje, in majolke, in sadje polnih bokov! . . .
In razpenjena obala, večni obraz večne preobrazbe. 56
- Pod rožo prostora ta neznanska rosa, preveč prostrana
in preveč neznana za besedo morje: o pravoda,
zibajoče brezno, brezdanja zibka, žilosrebrna in slana,
zrcalo razcvetele elipse nebesnega svoda! 60
- Ponoči dolg čoln poljuba v luki dveh glasov.
Med vrvmi objemov prsti vozljajo nežnost.
Bosa stopava drug v drugega, v drugolov.
(A spuščena jadra so najbolj bežna neizbežnost . . .) 64
- Velika velika je milost, ki ozarja neskončni zvezdni krog.
Milost biti. Gol glavnik v ženskih laseh. Smeh v mahu.
Biti tu in z vsemi pljuči ljubiti ta zrak, ki je bog!
Biti zdaj in ljubiti ta hip, ki je večnost v prahu! 68
- Biti oko in ljubiti oblake večno spreminjastih oblik!
Biti koža in ljubiti ženski požar v slami!
Biti roka in ljubiti vseprešinjajoči dotik!
Biti korak in ljubiti pot, ta razkorak med nogami! 72
- Biti polnočno vino in ljubiti večni poldan žeje!
Biti sladki sadež in z vso slastjo ljubiti ugriz!
Biti zrelo žito užitka in ljubiti vreli srp želje!
Biti telo in smrt ljubiti soteló, ta strašni ris! . . . 76
- V kožo se vtisne vsako sonce in morje, vsak ptič,
vsaka kresna noč in kresnica, vsak ljubezenski dotik . . .
A po plamenih poletja pepel spomina, goreči nič,
izravana korenina zraka, luči kri in krik! . . . 80
- III Jesen je pesem in smrtni sen, žetev in žrtev časa:
strm sestop od zlata do blata, od ognja do gnilobe,
JESEN od sončnih oči do dolgih noči, v podzemlje časa. —
Svet, težki zreli sadež, pada s cveta svetlobe . . . 84

- Pred smrtnim prepadom do plodnosti odprto življenje:
preobilna bit se od samega razkošja razsipa in osipa;
v grozdju že vre vino, a luč ponika v meglo in tlenje.
(Jesen je resnica časa, resnica slehernega hipa . . .)
- 88
- Polja in ljudje zdaj stopamo po poti zapiranja.
Jesen nam daruje lepoto, in smrt, in poslednji dar:
hkrati z umiranjem lepote lepoto umiranja. —
Jesen . . . najbolj čutne in minljive ustnice, otožni čar.
- 92
- Barve zorijo, vrejo čez robove in hlapijo
iz trhljih oblik (pijani plameni in streznjeni pepel):
zelena lica kapljajo z listja in dnevi kopnijo.
In starec na pragu dolge poti skozi zimo: bo uspel?
- 96
- Trepalnice se osipajo z dreves. Edino vedro cvetje
je šopek ošiljenih svinčnikov v otroški roki:
na nerodni risbi medvedje iščejo zavetje
pred mrzlim vetrom časa — v vroči krušni moki.
- 100
- Jesen . . . v okviru iz starega zlata siveča slika.
Povsod sami tujci, ki zaklepajo obraze in besede:
kako jih je strah dotika . . . — kako se jih strah dotika!
Drevoredi se slačijo v gole vele vejorede.
- 104
- Na pustem obrazu jutra odprta britev mraza.
Zadnja jata na zadnjem jasnem nebu — bežeča beseda.
Svetloba je pregnana, svet je prazen: čas poraza.
Strune potokov so razglašene; nikjer sladoleda!
- 108
- Na morju listja razbitine papirnate ladje.
Gozd ima barvo do mavrice zmešanega kista.
(Barve so tolažba v smrti — glej škrlatnognijoče sadje!)
A drevo nikoli ne pozabi odpadlega listja . . .
- 112
- Zemlja skriva svojo goloto s tančico ivja.
Nebo se posipa s pepelom, dan je skrajšan v lino.
Čuj, kako enakomerni ritem dežja spreminja
napeto platno dežnika v boben, v bolečino!
- 116
- Čuj ta dež minulih glasov . . . ustvari poletje na dvoriščih . . .
ustavi čas! — A le smrtlepoti si, stkana iz spominov,
pozna sprehajalka po zapuščenih otroških igriščih . . .
Držim se tvojih prsi, da ne bi padel v praznino . . .
- 120

- IV Zima je do popolne beline zamrznjeni čas.
Bela je pot; bel je potnik; belo je potovanje v nič.
- ZIMA Tišina je bela, ne prekričim je; kajti, bel je moj glas.
Svetloba je bela, tenka svila; svet je bel in lep mrlič . . . 124
- Le od kod tolikšna belina? Iz belega neba.
A obzorje? . . . — Ni ga; je le belina, nedogledna
in neizrekljiva: belina brez meja, brez vrha in brez dna;
do bolečine slepeča skrivnost, prva in poslednja . . . 128
- Bela trava na poljih. Na drevju belo listje.
Bele strehe na hišah; v hišah pobeljeni strah.
Na belem nebu oblaki — bele, bele, blazne lise!
Bolni medvedje v pečinah. Na pečeh zabeljeni prah . . . 132
- Bela je voda, vklenjena v ledene verige:
bel je slap, ki visi v zraku; bela je reka, ki stoji.
Belo in prazno in lepo je platno zimske slike.
Bela in mrzla in topla je odeja sveta, ki spi, spi, spi . . . 136
- Bele, bele so igre: otroci se kepajo — za vrat in za smeh;
ti mali zidarji gradijo nebotičnik iz snega;
ti mali piloti letijo na lesenih saneh;
ti mali kiparji klešejo sneženega moža . . . 140
- Belo, belo, belo je tvoje telo! . . . Ledeno ogledalo
vodne gladine mi krade tvojo belo lepoto.
Belina nama škriplje pod koraki. — Časa je tako malo! —
Držim te za roko, razbeljeno belino, edino toploto . . . 144
- Nebesni vulkan bruha sneg; oko se predaja beli lavi.
Plaz, plaz! (To gora stresa velikansko belo glavo.)
Bel vihar mede sledi . . . — Le črn dimnik piše daljavi,
a razdalja — bela radirka — briše dimno pisavo . . . 148
- Sneži . . . bel riž na svatbi neba in zemlje, sanjske sani.
Sneži . . . belina v prahu, mleko za otroško oko:
deček z začudeno sapo topi led na šipi in leti —
ob padanju beline se vzpenja v nebo, nebo, nebo . . . 152

Bel veter izbriše prostor v čisto belino, v beli mir.
Beli in kratki so dnevi, bele in dolge noči: čas prši.
(Pišem, da bi izgazil pot skozi ta zimski, beli, prazni papir;
a zaman: bele so besede, te lepe besede brez sledi . . .)

156

Ta belina, ki mede vse sledi . . . to je čas, ki sneži v nas.
Ta sneg, ki zasipa vse gazi . . . to je smrt, ki živi v nas. —
A pod ledeno zimsko skorjo smrtonosna reka nosi nov čas:
nove pomladi in poletja za nas . . . in celo večnost brez nas . . .

160